

ISSN 2181-0000
Doi Journal 10.26739/2181-0000

JOURNAL OF MAMUN SCIENCE

Volume 4, Issue 4 **2026**

ISSN 2181-0000
Doi Journal 10.26739/2181-0000

«MAMUN SCIENCE» JURNALI

4 JILD, 5 SON

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE»

TOM 4, HOMEP 5

JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

VOLUME 4, ISSUE 5

TOШKENT-2026

«MA'MUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «МА'МUN SCIENCE» | JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

№5 (2026) DOI <http://dx.doi.org/10.26739/2181-0000-2026-5>

Бош мухаррир: | Главный редактор:
Chief Editor:

Matyakubov Umidjon Raximovich
(i.f.d., prof.)

Бош мухаррир ўринбосари: | Заместитель
главного редактора: | Deputy Chief Editor:

Xudonazarov Egambergan Madrahimovich
(PhD., dots.)

TAHRIRIY MASLAHAT KENGASHI | EDITORIAL BOARD | РЕДАКЦИОННЫЙ СОВЕТ

FILOLOGIYA FANLARI

O'rozboyev Abdulla Durdibayevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Axmedov Oybek Saporboyevich

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Galiyeva Margarita Rafaelovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

O'zbekiston davlat jahon tillari universiteti

Nasrullayeva Nafisa Zafarovna

Filologiya fanlari doktori (DSc), professor

Samarqand davlat chet tillari instituti

Cho'ponov Otanazar Otojovich

Filologiya fanlari doktori (DSc)

Urganch davlat universiteti

Yakubova Matluba Tajibayevna

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Matnazarov Javlanbek Kabulovich

Filologiya fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

TARIX FANLARI

Anatoliy Sagdullayevich Sagdullayev

Tarix fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi Fanlar

akademiyasining haqiqiy a'zosi

Ashirov Adhamjon Azimbayevich

Tarix fanlari doktori, professor,

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasi Tarix instituti.

Shaydurov Vladimir Nikolayevich

Tarix fanlari doktori, dotsent

Leningrad davlat universiteti Rossiya

Abdullayev Utkir Ismoilovich

Tarix fanlari doktori (DSc),

dotsent Urganch davlat universiteti

Matkarimova Sadoqat Maqsudovna

Tarix fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Timur Pulatovich

Tarix fanlari nomzodi, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdalov Umidbek Matniyazovich

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Tarix fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD),

Dotsent Ma'mun Universiteti NTM

PSIXOLOGIYA FANLARI

Shoumarov G'ayrat Baxromovich

Psixologiya fanlari doktori, professor; akademik

O'zbekiston Respublikasi

Fanlar akademiyasining haqiqiy a'zosi

Kryukova Tatyana Leonidovna

Psixologiya fanlari doktori, professor

Kostroma davlat universiteti Belorusiya

Karpinskiy Konstantin Viktorovich

Psixologiya fanlari doktori, professor

Grodno davlat universiteti Belorusiya

Urazbayeva Dilbar Abdullayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Jumaniyazova Nasiba Ramatillayevna

Psixologiya fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun

Universiteti NTM

IQTISODIYOT FANLARI

Ruzmetov Baxtiyar

Iqtisodiyot fanlari doktori, professor

Ma'mun Universiteti NTM

Sherov Alisher Bakberganovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Voronsova Yuliya Vladimirovna

Iqtisodiyot fanlari nomzodi

Moskva davlat boshqaruvi universiteti

Jabborov Umarbek Rustambekovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Cho'ponov San'at Otanazarovich

Iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Niyazmetov Islambek Masharipovich

Iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

PEDAGOGIKA VA FALSAFA FANLARI

Sardor Sharifzoda O'razboy Tabib o'g'li

Pedagogika fanlari bo'yicha falsafa
doktori (PhD), professor

Ma'mun Universiteti NTM

Adilov Zafar Yunusovich

Falsafa fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)

Ma'mun Universiteti NTM

Boltayev Abdurahim Amanovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Zoirov Erkin Xalilovich

Falsafa fanlari doktori, dotsent

Buxoro davlat texnika universiteti

Nurullayeva Baxtigul Bobojonovna

Psixologiya fanlari nomzodi, dotsent Ma'mun

Universiteti NTM

TIBBIYOT FANLARI

Yuldashev Baxrom Sobirjanevich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Ma'mun Universiteti NTM

Abdullayev Ravshanbek Babajonovich

Tibbiyot fanlari doktori, professor

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Esamuratov Aybek Ibragimovich

Tibbiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Samandarova Barno Sultonovna

Biologiya fanlari nomzodi, dotsent

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

Tajiyeva Zebo Baxodirovna

Tibbiyot fanlari falsafa doktori (PhD)

Toshkent tibbiyot akademiyasi Urganch filiali

ILMIY JURNAL TEXNIK KOTIBI

Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li

Ma'mun Universiteti NTM

Журнал включен в перечень ВАК национальных научных изданий, рекомендуемых для публикации основных научных результатов диссертаций по медицинским наукам постановлением № 01-08/3068/17 от 27 сентября 2024 г.

Page Maker | Верстка | Саифаловчи: X. Mirzaxmedov

Контакт редакций журналов. www.tadqiqot.uz

ООО Тадqiqot город Ташкент,
улица Амира Темура пр.1, дом-2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Тел: (+998-94) 404-0000

Editorial staff of the journals of www.tadqiqot.uz

Tadqiqot LLC the city of Tashkent,
Amir Temur Street pr.1, House 2.

Web: <http://www.tadqiqot.uz/>; Email: info@tadqiqot.uz

Phone: (+998-94) 404-0000

FILOLOGIYA

1	Svetlana Safarova Satimovna. XORAZM VOHASINING QUYI VOLGA VA JANUBIY SIBIR HUDUDLARI BILAN MADANIY ALOQALARINING TARIXIY MANBALARDA VA TADQIQOTLARDA AKS ETISHI.....	7
2	Yaqubova Shahribonu Davron qizi. HUQUQIY HUIJATLAR TARJIMASIDA ANIQLIK MASALASI.....	13
3	Matyakubov Hakimboy Xamidjonovich. OLAMNING ONOMASTIK MANZARASINI TADQIQ ETISHDA MAKON NOMLARINING STRATIGRAFIK (QATLAMLANISH) TABIATINI ANGLASH.....	15
4	Jabborova Dilnavoz Allaberganovna. MUNIS IJODIDA AN'ANAVIYLIK VA NOVATORLIK.....	19
5	Ёриева Зарифа Хамраевна. ЖОН СТЕЙНБЕК ВА УЛУҒБЕК ХАМДАМ НАСРИДА ЗАМОН-МАКОН МОДЕЛИ ВА ШАХС РУҲИЯТИНИНГ КЕНГҚАМРОВЛИ БАДИИЙ ТАЛҚИНИ.....	23
6	Narziyeva Inobat Zoirovna. O'ZBEK ADABIYOTIDA KICHIK YOSHDAGI BOLALAR OBRAZINING PSIXOLOGIK TALQINI.....	27
7	Karimova Shaxnoza Karimovna. Atoyeva Zarinabonu Yigitali qizi. MODERNISTIK SHE'RIYATDA ANAFORANING BADIY VAZIFALARI.....	31
8	Алламуратова Гулсанем Жалгасбаевна. ЯДЕРНЫЕ КОМПОНЕНТЫ ИДИОСТИЛЯ: КОРПУСНЫЙ АНАЛИЗ ПОЭТИКИ БАЛЬМОНТА И БРЮСОВА.....	36
9	Шамсутдинова Галия Шамилевна. КЛАССИФИКАЦИЯ НАЗВАНИЙ ЖИЛИЩ В ХОРЕЗМЕ.....	42
10	Yakubova Matluba Tajibayevna. NEMIS - O'ZBEK MAQOLLARINING TARJIMA MUAMMOLARI VA EKVIVALENTLIK MASALASI.....	46

TARIX

1	Babadjanov B. "O'ZBEKISTON SIYOSIY PARTIYALARINING GENEALOGIYASI VA SIYOSIY-G'OYAVIY ASOSLARI".....	51
2	Yunusxo'jayev Habibulla Zafar o'g'li XIVA XONLIGI QOZILIK HUIJATLARIDA YER OLDI-SOTDISI VA VAQF IJARA MUNOSABATLARINING HUQUQIY RASMIYLASHTIRILISHI.....	55
3	Atayeva Dilfuza Pulatovna. O'ZBEKISTONDA TURIZM SOHASI ORQALI XOTIN-QIZLARNING IQTISODIY FAOLLIGINI OSHIRISH.....	57
4	Babadjanov B. "O'ZBEKISTON "MILLIY TIKLANISH" DEMOKRATIK PARTIYASINING SIYOSIY STRATEGIYASI".....	61
5	Yusupov Axmedjon Shonazarovich. OROLBO'YI ILK SAK QABILALARINING ETNO-MADANIY GENEZISI YUZASIDAN BA'ZI MULOHAZALAR.....	65
6	Otaxonova Intizor Norimboy qizi. URGANCH DAVLAT UNIVERSITETIDA XALQARO HAMKORLIK ALOQALARINING RIVOJLANISHI.....	71
7	Nurmetov Ismoil Alimbayevich. O'ZBEKISTONDA TABIIY HUDUDLAR MUHOFAZASI.....	75
8	Садиков. А. И. ҚОРАҚАЛПОҚ ХУДУДЛАРИДА АНЪАНАВИЙ МАКТАБ ВА МАДРАСАЛАР ФАОЛИЯТИ (XIX АСР ОХИРИ – XX АСР БОШЛАРИ).....	82
9	Саидов Шавкат Жумабаевич. ХХСРНИНГ ХАЛҚАРО МАЙДОНДА ТАН ОЛИНИШИДА БОБООХУН САЛИМОВНИНГ ЎРНИ.....	88
10	Ermanov Alisher Bekmuratovich. TOTALITAR TUZUM DAVRIDA QORAQALPOQ OXUNLARI FAOLIYATI.....	94

PEDAGOGIKA

- 1 **Jumaniyozova Donoxon Olimboyevna.** PEDAGOG KADRLARNI TAYYORLASHDA KOMPETENSIYAVIY YONDASHUVNING AHAMIYATI..... 97
- 2 **Radjapova Feruza Abdullayevna.** ADAPTIV SUN'IY INTELLEKT ASOSIDA PEDAGOGIK MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH TEXNOLOGIYALARINING DIDAKTIK TASNIFI..... 101
- 3 **Egamova Anbarjon Atanazarovna.** KONSTRUKTIV FIKRLASHNI RIVOJLANTIRISHDA MOTIVATSIYA VA EMOTSIONAL-INTELLEKTUAL OMILLARNING O'RNI..... 106
- 4 **Xudayberganov Shuhrat Shavkat o'g'li.** AKADEMIK ERKINLIK SHAROITIDA BO'LAJAK PEDAGOG KADRLARNING ILMIY-TADQIQOTCHILIK FAOLIYATINI RIVOJLANTIRISHNING PEDAGOGIK MEKANIZMLARI (XORIJIIY UNIVERSITETLAR TAJRIBASI MISOLIDA).... 111
- 5 **Atajanov Adilbek Yuldashevich.** OTM PEDAGOG XODIMLARINING ISH O'RNIDAGI FUNKSIONAL TAYYORGARLIGINI OPTIMALLASHTIRISHDA WFSIP PEDAGOGIK MODELINING NAZORATLI SINOV NATIJALARI..... 117
- 6 **Kurbonboyev Xudoyshukur Maqsudboy o'g'li.** OLIY TA'LIM MUASSASALARI TALABALARINING JISMONIY TAYYORGARLIGINI KROSSFIT MASHG'ULOTLARI ASOSIDA TAKOMILLASHTIRISH METODIKASI: DOLZARBLIK, O'RGANILGANLIK DARAJASI VA PEDAGOGIK YECHIMLAR..... 125

PSIXOLOGIYA

- 1 **Kalandarova Madina Baxadirovna.** TUG'RUQDAN KEYINGI DAVRDA AYOLLARNING ONALIKKA MOSLASHUVIGA TA'SIR ETUVCHI IJTIMOY-PSIXOLOGIK OMILLAR..... 133
- 2 **Xudoyberganov Doniyorbek Yangiboy o'g'li.** ZAMONAVIY TALABALAR HAYOTIY STRATEGIYALARI VA COPING-XULQ-ATVOR XUSUSIYATLARI O'RTASIDAGI O'ZARO BOG'LIQLIK..... 138

IQTISOD

- 1 **Sattarova Mahfuza Dilshodbekovna. Raximov G'anisher Alisher o'g'li.** SOLIQQA SOLISH TIZIMLARINING XALQARO TASNIFI VA ZAMONAVIY RIVOJLANISH TENDENSIYALARI..... 143
- 2 **Maxmudov Jasurbek Ergashevich.** INVESTITSION SALOHIYAT TUSHUNCHASINING IQTISODIY MAZMUNI VA UNING HUDUDIY RIVOJLANISHDAGI O'RNI..... 147
- 3 **Mavlanova Barchinoy Shonazar qizi. Zakirova Gulnoza Qudratovna.** O'ZBEKISTON MEHNAT BOZORIDA YOSHLAR BANDLIGI: STRUKTURAVIY NOMUTANOSIBLIKLAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA STRATEGIYALARI..... 153
- 4 **Zaripov Xurshid Zakir o'g'li. Ruzmetova Gulira'no Atabekovna.** RAQAMLI IQTISODIYOT SHAROITIDA INSON KAPITALINI RIVOJLANTIRISH: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA MUAMMOLARI..... 157
- 5 **O'rinboyev Ulug'bek Otabekovich. Niyozmetov Doniyor Rejabbayevich. Bekbergenov G'ayrat Shuxratovich.** O'ZBEKISTONDA RAQAMLI FISKAL BOSHQARUV: DAVLAT BUDJETI SHAFFOFLIGI VA MOLIVAVIY NAZORAT SAMARADORLIGINI OSHIRISH OMILLARI..... 163
- 6 **Pardayeva Ozoda Mamayunusovna.** TURIZM SOHASIDA OILAVIY TADBIRKORLIK TUSHUNCHALARINING MAZMUN VA MOHIYATIGA ILMIY-NAZARIY YONDOSHUVLAR..... 168

PEDAGOGIKA

Jumaniyozova Donoxon Olimboyevna
Xorazm viloyati pedagogik mahorat markazi
“Pedagogika va psixologiya” kafedrası o‘qituvchisi.

PEDAGOG KADRLARNI TAYYORLASHDA KOMPETENSIYAVIY YONDASHUVNING
AHAMIYATI

 <http://dx.doi.org/10.5281/zenodo.20707526>

Annotatsiya: Maqolada kompetensiyaviy yondashuv asosida bo‘lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning nazariy va amaliy jihatlari tahlil qilinadi. Kompetensiyaviy yondashuv ta‘lim jarayonida shaxsning bilim, ko‘nikma va shaxsiy sifatlarini integratsiyalashgan tarzda rivojlantirishga qaratilganligi ta‘kidlanadi. Maqolada bo‘lajak pedagoglarni tayyorlashning samarali usullari, jumladan loyiha asosida o‘qitish, simulyatsiya va reflektiv amaliyot, shuningdek, kompetensiyalarga asoslangan baholash mexanizmlari ko‘rib chiqilgan. Kompetensiyaviy tayyorgarlik bo‘lajak pedagoglarni nafaqat nazariy bilim bilan, balki real pedagogik faoliyatga tayyorlaydigan amaliy ko‘nikmalar bilan ta‘minlashga xizmat qilishi aniqlangan.

Kalit so‘zlar: kompetensiyaviy yondashuv, bo‘lajak pedagoglar, kasbiy faoliyat, ta‘lim jarayoni, kompetensiyalar

---

Annotation: The article analyzes the theoretical and practical aspects of preparing future teachers for professional activity based on the competency-based approach. It is emphasized that the competency-based approach in the educational process is aimed at the integrated development of an individual’s knowledge, skills, and personal qualities. The article examines effective methods for preparing future teachers, including project-based learning, simulation, and reflective practice, as well as competency-based assessment mechanisms. It has been determined that competency-based training equips future teachers not only with theoretical knowledge but also with practical skills necessary for real pedagogical activity.

Keywords: competency-based approach, prospective teachers, professional activity, educational process, competencies

---

Аннотация: В статье анализируются теоретические и практические аспекты подготовки будущих педагогов к профессиональной деятельности на основе компетентностного подхода. Подчеркивается, что компетентностный подход в образовательном процессе направлен на интегрированное развитие знаний, умений и личностных качеств учащегося. В статье рассматриваются эффективные методы подготовки будущих педагогов, включая проектное обучение, симуляции и рефлексивную практику, а также механизмы оценки, основанные на компетенциях. Установлено, что компетентностная подготовка обеспечивает будущих педагогов не только теоретическими знаниями, но и практическими навыками, необходимыми для реальной педагогической деятельности.

Ключевые слова: компетентностный подход, будущие педагоги, профессиональная деятельность, образовательный процесс, компетенции

Kirish:

Zamonaviy ta'lim jarayoni doimiy o'zgarishlarga duch kelmoqda. Globalizatsiya, ilm-fan va texnologiyalar rivoji natijasida pedagogik faoliyat talablarining keskin oshishi, o'qituvchilardan nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalar, shaxsiy va kommunikativ sifatlarni ham talab qilmoqda. Shu sababli, pedagogik ta'lim tizimida innovatsion yondashuvlarni joriy etish va bo'lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlashning samarali metodlarini aniqlash muhim ahamiyat kasb etadi. Kompetensiyaviy yondashuv aynan shunday ehtiyojlardan kelib chiqib rivojlangan pedagogik konsepsiyalardan biri hisoblanadi. Kompetensiyaviy yondashuv ta'lim jarayonida o'quvchilar va bo'lajak mutaxassislarining bilim, ko'nikma va shaxsiy sifatlarini integratsiyalashgan tarzda rivojlantirishni nazarda tutadi. Bu yondashuv nafaqat ma'lum bir fan bo'yicha bilimlarni o'rgatish, balki amaliy faoliyatda zarur bo'lgan kasbiy kompetensiyalarni shakllantirishga qaratilgan. Shu bois kompetensiyalarga asoslangan ta'lim bo'lajak pedagoglarni real pedagogik vaziyatlarga tayyorlash, ularning ijodiy fikrlash va muammolarni hal etish qobiliyatini rivojlantirish imkonini beradi. Bugungi kunda pedagogik ta'limda asosiy e'tibor shaxsning kasbiy tayyorgarligi va professional malakasini oshirishga qaratilgan. Kompetensiyaviy yondashuv bo'yicha tashkil etilgan ta'lim jarayoni o'qituvchining amaliy ko'nikmalarini, kommunikativ va ijtimoiy qobiliyatlarini mustahkamlash bilan birga, ularning doimiy o'zini rivojlantirish va mustaqil fikrlash ko'nikmalarini shakllantiradi. Shu sababli, kompetensiyaviy yondashuv bo'lajak pedagoglarni tayyorlashning zamonaviy va samarali vositasi sifatida qaraladi. Ushbu maqolada kompetensiyaviy yondashuvning nazariy asoslari, pedagogik faoliyatga tayyorlashdagi amaliy usullari va kompetensiyalarni baholash mexanizmlari tahlil qilinadi hamda bo'lajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishdagi uning ahamiyati ko'rsatib beriladi.

Adabiyotlar tahlili:

Kompetensiyaviy yondashuv asosida pedagogik tayyorgarlik masalalari ko'plab tadqiqotchilar tomonidan o'rganilgan. Masalan, J. Shulmanning pedagogik kompetensiyalar nazariyasi pedagogik bilim, metodik ko'nikmalar va shaxsiy sifatlarning integratsiyalashgan rivojlanishini ta'kidlaydi. Shulman pedagogik tayyorgarlikda nafaqat fan bilimlariga, balki ularni amaliyotda qo'llash qobiliyatiga e'tibor qaratish zarurligini bildiradi. Shu bilan birga, E. P. Spenser va R. Boyats pedagogik kompetensiyalarni amaliy va shaxsiy komponentlar bilan bog'lashni tavsiya qiladi, bu esa bo'lajak o'qituvchilarning kasbiy moslashuvchanligini oshiradi. Milliy tadqiqotlar sohasida O'zbekiston olimlari ham pedagogik ta'limni kompetensiyaviy yondashuv asosida rivojlantirishga alohida e'tibor qaratmoqda. Xususan, S. X. Qodirov va Z. A. Axmedova bo'lajak pedagoglarning kasbiy kompetensiyalarini shakllantirishda loyiha asosidagi o'qitish va amaliy stajirovkalar samaradorligini tahlil qilgan. Ularning tadqiqotlari shuni ko'rsatadiki, kompetensiyalarga asoslangan tayyorgarlik bo'lajak pedagoglarning nafaqat bilim, balki muammolarni hal etish va muloqot qilish ko'nikmalarini rivojlantirishga yordam beradi. Shuningdek, xalqaro tadqiqotlarda kompetensiyaviy yondashuv o'quv jarayonining sifatini oshirish va talabalarni real ish sharoitiga tayyorlash vositasi sifatida ko'riladi. Masalan, European Commission va UNESCO ta'lim standartlarida pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish bo'yicha yondashuvlar muhimligi qayd etilgan. Umuman olganda, adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, kompetensiyaviy yondashuv bo'lajak pedagoglarni tayyorlashda nazariy bilim va amaliy ko'nikmalarni birlashtirish, shaxsiy va kommunikativ kompetensiyalarni shakllantirishda asosiy vosita sifatida xizmat qiladi. Shu bilan birga, milliy va xalqaro tadqiqotlar kompetensiyaviy tayyorgarlikning samaradorligini oshirish uchun innovatsion metod va texnologiyalarni qo'llash zarurligini ta'kidlaydi.

Asosiy qism:

Kompetensiyaviy yondashuv pedagogik ta'limning zamonaviy paradigmalaridan biri bo'lib, bo'lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlashda asosiy vosita hisoblanadi. Ushbu yondashuvning markazida shaxsning bilim, ko'nikma va shaxsiy sifatlarini integratsiyalashgan

tarzda rivojlantirish turadi. Kompetensiya nafaqat ma'lum bir fan bo'yicha bilimni o'zlashtirishni, balki uni amaliyotda qo'llash, shuningdek, shaxsiy va ijtimoiy ko'nikmalarni shakllantirishni o'z ichiga oladi. Shunday qilib, pedagogik tayyorgarlikda kompetensiyaviy yondashuv o'qituvchi shaxsini kompleks rivojlantirishga qaratilgan bo'lib, u pedagogik vaziyatlarda tezkor va ijodiy qarorlar qabul qilish qobiliyatini shakllantiradi. Kompetensiyalar pedagogik faoliyatning turli sohalarida talab qilinadigan bilim va ko'nikmalar majmuini ifodalaydi. Ular shaxsiy, kasbiy va kommunikativ bo'lishi mumkin. Shaxsiy kompetensiyalar axloqiy-psixologik xususiyatlarni, mas'uliyat va ijodiy yondashuvni o'z ichiga oladi, kasbiy kompetensiyalar esa o'qitish texnologiyalari, metodik ko'nikmalar va dars rejalashtirishni qamrab oladi. Kommunikativ kompetensiyalar o'qituvchi va talaba hamda hamkasblar bilan samarali muloqot qilish qobiliyatini shakllantiradi. Nazariy tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, kompetensiyalarga asoslangan tayyorgarlik bo'lajak pedagoglarni real pedagogik vaziyatlarga tayyorlashda, ularning moslashuvchanligi va ijodiy yondashuvini rivojlantirishda samarali natija beradi. Amaliy jihatdan kompetensiyaviy yondashuv bir necha usul va texnologiyalar orqali amalga oshiriladi. Loyiha asosida o'qitish usuli talabalarni mustaqil faoliyatga yo'naltiradi, real pedagogik vaziyatlarni tahlil qilish va yechimlar ishlab chiqish imkonini beradi. Masalan, talabalar dars mavzusiga oid loyiha ishlab chiqib, uni sinfda sinab ko'rish orqali amaliy ko'nikmalarini mustahkamlaydi. Simulyatsiya va stajirovkalar pedagogik vaziyatlarni nazariyadan amaliyotga uzatishda samarali vosita hisoblanadi. Talabalar real dars sharoitida sinov o'tkazib, pedagogik muammolarni hal qilishni o'rganadi, bu esa ularning kasbiy kompetensiyalarini oshiradi. Shu bilan birga, reflektiv amaliyot o'z ish faoliyatini tahlil qilish, xatolarni aniqlash va ularni takomillashtirish orqali shaxsiy va kasbiy rivojlanishga xizmat qiladi. Kompetensiyaviy tayyorgarlik jarayoni tizimli yondashuvni talab qiladi. Dastlab, talabalarni diagnostika qilish orqali ularning boshlang'ich kompetensiyalari aniqlanadi. Bu bosqich individual yondashuvni shakllantirishga imkon beradi. Keyingi bosqichda shaxsiy va kasbiy rivojlanish rejasini tuzish orqali har bir talabaga mos pedagogik faoliyat yo'li belgilanadi. Amaliy faoliyat bosqichi laboratoriya, seminar va dars mashg'ulotlari orqali kompetensiyalarni shakllantirishga qaratilgan. Ushbu jarayon doimiy baholash va feedback bilan to'ldiriladi, bu esa talabalarni o'z faoliyatini tahlil qilishga va doimiy ravishda rivojlanishga rag'batlantiradi. Milliy va xalqaro tajribalar kompetensiyaviy yondashuvning samaradorligini tasdiqlaydi. Masalan, O'zbekiston pedagogik ta'limida loyiha asosida o'qitish va stajirovkalarni integratsiyalash orqali bo'lajak pedagoglarning amaliy ko'nikmalari sezilarli darajada oshirilgan. Xalqaro tadqiqotlar, xususan UNESCO va European Commission tomonidan olib borilgan tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, pedagogik kompetensiyalarni rivojlantirish o'qituvchining kasbiy moslashuvchanligi va ijodiy qaror qabul qilish qobiliyatini oshiradi, shu bilan birga ta'lim sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Shuningdek, kompetensiyaviy yondashuv bo'yicha tayyorlangan pedagoglar o'z ish faoliyatida innovatsion metodlarni qo'llashga tayyor bo'lib, zamonaviy ta'limning talablariga moslashadi. Ular darsni interaktiv shaklda olib borish, yangi texnologiyalarni joriy etish va talabalar bilan samarali kommunikatsiya o'rnatish qobiliyatiga ega bo'ladi. Shu bilan birga, kompetensiyaviy tayyorgarlik bo'lajak pedagoglarni mustaqil fikrlash, muammolarni hal etish va doimiy rivojlanish ko'nikmalarini shakllantirishga yo'naltiradi. Kompetensiyaviy yondashuvning pedagogik ta'limdagi yana bir muhim jihati – baholash tizimi. Baholash nafaqat bilimlarni tekshirish, balki kompetensiyalarni rivojlantirish va shakllantirish jarayonini nazorat qilish vositasi sifatida xizmat qiladi. Bu yerda o'zaro baholash, ustozlar feedbacki va talabalarning reflektiv tahlili birlashtiriladi. Shu orqali pedagogik faoliyatning sifatini oshirish, bo'lajak pedagoglarning professional o'sishini ta'minlash mumkin. Natijada, kompetensiyaviy yondashuv bo'yicha tayyorlangan pedagoglar nafaqat bilimga ega bo'ladi, balki amaliyotga tayyor, ijodiy va moslashuvchan mutaxassis sifatida shakllanadi. Ular zamonaviy ta'lim jarayonida talabalarni samarali o'qitish, pedagogik muammolarni hal etish va ta'lim sifatini yaxshilashga hissa qo'sha oladi. Shu sababli, kompetensiyaviy yondashuv bo'lajak pedagoglarni tayyorlashning zamonaviy va samarali vositasi sifatida qaraladi va pedagogik ta'limning sifatini oshirishda asosiy o'rin tutadi.

Xulosa:

Kompetensiyaviy yondashuv asosida bo'lajak pedagoglarni kasbiy faoliyatga tayyorlash zamonaviy pedagogik ta'limning eng samarali yo'nalishlaridan biri hisoblanadi. Tadqiqotlar va adabiyotlar tahlili shuni ko'rsatadiki, kompetensiyaviy yondashuv nafaqat nazariy bilimlarni, balki amaliy ko'nikmalar, shaxsiy va kommunikativ sifatlarni ham rivojlantirishga xizmat qiladi. Bu yondashuv bo'lajak pedagoglarni real pedagogik vaziyatlarga tayyorlash, ularni ijodiy va moslashuvchan mutaxassis sifatida shakllantirish imkonini beradi. Amaliyot ko'rsatadiki, loyiha asosida o'qitish, simulyatsiya, stajirovkalar va reflektiv amaliyot kompetensiyalarga asoslangan tayyorgarlikning samaradorligini oshiradi. Shuningdek, tizimli baholash va feedback mexanizmlari pedagoglarning doimiy o'zini rivojlantirish va professional malakasini oshirish jarayonini qo'llab-quvvatlaydi. Milliy va xalqaro tajribalar kompetensiyaviy yondashuvning pedagogik ta'lim sifatini yaxshilash va bo'lajak pedagoglarni zamonaviy ta'lim talablariga moslashgan holda tayyorlashda muhimligini tasdiqlaydi. Shu bilan birga, kompetensiyaviy tayyorgarlik bo'lajak o'qituvchilarda muammolarni hal etish, innovatsion metodlarni qo'llash va samarali muloqot qilish qobiliyatini shakllantiradi. Bu esa ularni professional faoliyatda muvaffaqiyatli bo'lishi va pedagogik jarayon sifatini oshirishga tayyorlaydi. Natijada, kompetensiyaviy yondashuv bo'yicha tayyorlangan pedagoglar nafaqat bilimli, balki amaliyotga tayyor, ijodiy va kasbiy jihatdan yetuk mutaxassislar sifatida shakllanadi. Shu sababli, kompetensiyaviy yondashuvni pedagogik ta'limda keng joriy etish, bo'lajak pedagoglarni tayyorlashning samaradorligini oshirish va zamonaviy ta'limning talablariga mos mutaxassislarni yetishtirishda muhim ahamiyatga ega. Ushbu yondashuv pedagogik ta'limning sifatini oshirish, kasbiy kompetensiyalarni rivojlantirish va bo'lajak pedagoglarning ijodiy va professional o'sishini ta'minlashning samarali yo'li sifatida qaraladi.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. Axmedova, Z. A. (2020). Pedagogik kompetensiyalarni shakllantirish metodlari. Toshkent: O'zbekiston pedagogika universiteti nashriyoti.
2. Qodirov, S. X. (2019). Bo'lajak pedagoglarni kasbiy tayyorlashning innovatsion usullari. Toshkent: Ilm-fan nashriyoti.
3. Shulman, L. S. (1987). Knowledge and teaching: Foundations of the new reform. *Harvard Educational Review*, 57(1), 1–22.
4. Boyats, R., & Spenser, E. (2015). Professional competencies in teacher education. London: Routledge.
5. UNESCO. (2016). Global education monitoring report: Education for people and planet. Paris: UNESCO Publishing.
6. European Commission. (2018). Teacher competence framework for Europe. Brussels: European Union.
7. Shulman, J. (2018). Pedagogical innovations in teacher training. New York: Springer.
8. Karimova, M. (2021). Kompetensiyaviy yondashuv va pedagogik ta'lim sifati. Toshkent: O'zbekiston Respublikasi Ta'lim vazirligi nashriyoti.

«MAMUN SCIENCE» JURNALI

ЖУРНАЛ «MAMUN SCIENCE» JOURNAL OF «MAMUN SCIENCE»

Maqolani tayorlashda qo'yiladigan talablar:

1. Maqola o'zbek, ingliz va rus tillarida minimal 6 sahifadan iborat bo'lib, Microsoft Word dasturida Times New Roman shriftida 12 kegl, 1 satr oralig'ida, sahifalar barcha tomondan 2 sm qoldirilgan holda bo'lishi shart.
2. Satr boshi - 1,25 sm bo'lib, satrlarni eniga to'g'irlash, so'zlarni boshqa qatorga ko'chirish avtomatik tarzda bo'lishi lozim.
3. Birinchi qator o'ng tomondan muallifning familiyasi, ismi va otasining ismi, ikkinchi qatorda muallifning ish joyi, lavozimi, ilmiy darajasi va unvoni, e-mail va telefon raqami, uchinchi qatorda sahifaning o'rtasida bosh va qalin harflar bilan maqolaning nomi yoziladi. Ushbu ma'lumotlar o'zbek, ingliz va rus tillarda berilishi lozim.
4. Keyingi qatordan o'zbek, ingliz va rus tillarida 60 so'zdan iborat annotatsiya beriladi.
5. Keyingi qatordan 7-10 ta o'zbek, ingliz va rus tillarida kalit so'zlar beriladi.
6. Keyingi qatordan asosiy matn boshlanadi va maqola 4 qismdan iborat bo'ladi: Mavzuning dolzarbligi. Metodlar va o'rganilganlik darajasi. Tadqiqot natijalari. Xulosa.
7. Maqolalar ilmiy ahamiyatga ega bo'lib, ulardagi fakt va fikrlar asoslangan hamda mustaqil ma'no kasb etishi lozim, plagiat holati taqiqlanadi. Muallif foydalanilgan adabiyotlarni aniq ko'rsatishi, olingan iqtiboslarning aniq manbalarini keltirishi lozim.
8. Web of science hamda Scopus tizimidagi jurnallardan iqtiboslar olish maqsadga muvofiqdir.
9. Iqtiboslar matn ichida [1, 25] beriladi. Adabiyotlarning to'liq ro'yxati asosiy matndan so'ng alifbo tartibida ko'rsatilishi lozim.

Требования к оформлению научной статьи:

1. Статьи должны содержать 6 страниц, в формате Times New Roman на Microsoft Word, 12 кегль, 1 см, со всех сторон 2 см.
2. Начала абзаца - 1,25 см, формировать строки по ширине, перенос слов в другой ряд должен быть в автоматическом порядке.
3. В первой строке от правой стороны Ф.И.О. автора, во второй строке место работы, должность, ученая степень и ученое звание, e-mail и номер телефона, в третьей строке по центру страницы прописными буквами жирным шрифтом название статьи. Эта информация должна быть предоставлена на узбекском, английском и русском языках.
4. В следующей строке аннотация из 60 слов на трех языках: узбекский, английский и русский.
5. Со следующей строки ключевые слова 7-10.
6. Далее начинается основной текст. новой текст начинается со следующей строки, и статья состоит из 4 частей: актуальность темы, методы и уровень исследования, результаты исследования, заключение.
7. Статьи должны иметь научное значение, факты и идеи должны быть обоснованными и избежать плагиатства. Автор должен точно указать использованную литературу и ссылку на источники, при помощи которых он выразил свое мнение.
8. Сноски или ссылки должен быть взяты из Web of science, а также системы журналов Scopus.
9. Цитирование приводится в тексте [1, 25] Полный список литературы должен быть указан после основного текста, а алфавитном порядке.

Requirements of the articles submitted:

1. Articles should be at least 6 pages, in Times New Roman, 12 pt., 1 inter.
2. The line head should be 1,25 cm, line spacing, and the words should be automatically moved.
3. The author's full name should be on the first line from the right; the author's place of work, position, academic degree, and academic rank, email address, and phone number should be on the second line; the article title should be centered in bold, capital letters, on the third line. This information should be provided in Uzbek, English, and Russian.
4. An annotation of 60 words in the next line in three languages.
5. Key words from the next row in three languages 7-10.
6. The next line begins with the main text. The main text begins on the next line, and the article consists of four parts: the relevance of the topic, the methods and level of research, the results, and the conclusion.
7. Articles must be of scientific importance and facts and opinions in the article should be well-grounded and have an independent meaning, and they must be free of plagiarism. The author must clearly demonstrate the literature used in his or her opinion, and provide the exact sources of the extracts.
8. Quotes should be from "Web of science" and "Scopus" journals.
9. A complete list of publications should be followed in alphabetical order after the main text. Seals and references should be in the main text [1, 25].